

مخارج مسجد، مؤونه زندگی مؤمنان

جعفر مروجی (کارشناس ادبیات فارسی و فعال حوزه رسانه)

اسلام دینی است که برای تمام ابعاد زندگی پیروان خود برنامه دارد. طبیعی است که مسائل اقتصادی که در زندگی انسان‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است نیز از دید اسلام پنهان نماند. اسلام با وضع مالیات‌های اسلامی همچون خمس و زکات، برای این بُعد زندگی انسان‌ها نیز برنامه‌ریزی کرده است؛ اما دستورهای مالی اسلام به خمس و زکات منحصر نمی‌شود و مسلمان راستین باید در حد توان خود، در راه اعتلای دین اسلام گام بردارند و برای پیشرفت آن هزینه کنند. شاید بتوان گفت تأمین هزینه‌های مسجد، یکی از بهترین راه‌هایی است که مؤمنان با انجام آن، می‌توانند قسمتی از دین خود را به اسلام ادا کنند. اما این مهم چگونه اتفاق می‌افتد؟ چگونه می‌توان مسلمانان را ترغیب کرد تا با میل و رغبت، قسمتی از هزینه‌های مسجد را به عهده بگیرند؟

آیات و روایات تشویق‌کننده

در این زمینه آیات و روایاتی وجود دارد که مؤمنان را به این امر مهم ترغیب می‌کند. در قرآن درباره ویژگی کسانی که مساجد را آباد می‌کنند، چنین آمده است: «انما يعمر مساجد الله من امن بالله و اليوم الاخر و اقام الصلوه و اتى الزكوه و لم يخش الا الله فعسى اولئك ان يكونوا من المهتدين؛^۱ مساجد الهی را تنها کسی آباد می‌کند که ایمان به خدا و روز قیامت آورده و نماز را بر پا دارد و زکات را بپردازد و از چیزی جز خدا نترسد، امید است چنین گروهی هدایت یابند». همچنین پیامبر اکرم در روایتی فرمودند: «کسی که در یکی از مساجد خدای بزرگ چراغی بی‌فروزد، تا زمانی که نوری از آن چراغ در مسجد می‌تابد، فرشتگان و حاملان عرش خدا، پیوسته برای او استغفار می‌کنند».^۲ آن حضرت در روایت دیگری فرمودند: «هر کس دوست دارد قبرش تاریک نباشد،

مساجد را نورانی کند».^۳ می‌توان امروزه مصداق این دو روایت را در پرداخت هزینه برق مسجد دانست و شاید بتوان گفت دیگر هزینه‌های مسجد نیز شامل این روایات می‌شوند.

مسجد به منزله سازمانی مردم‌نهاد

امروزه در تمام دنیا سازمان‌های مردم‌نهاد (NGO) مشغول فعالیت هستند. این سازمان‌ها معمولاً فعالیت‌های خیرخواهانه انجام می‌دهند و هزینه‌های آنها، اغلب توسط اعضا یا افراد نیکوکار تأمین می‌شود. در اسلام سازمانی وجود دارد که تقریباً همانند سازمان‌های مردم‌نهاد است با این تفاوت که کارایی آن به مراتب بیشتر است. مسجد مکانی است که در طول تاریخ همواره فعالیت‌های خیرخواهانه‌ای در آن صورت می‌گرفته است. این فعالیت‌ها نیازمند هزینه است که همان‌طور که هزینه اغلب سازمان‌های مردم‌نهاد، توسط اعضای آن تأمین می‌شود، بسیار شایسته است که هزینه‌های مسجد نیز توسط نمازگزاران تأمین شود. اگر نمازگزاران به کارکردهای مسجد توجه کنند و حتی ثواب آبادی آن را در نظر نگیرند، مطمئناً در پرداخت هزینه‌های آن کوتاهی نخواهند کرد.

مخارج مسجد، مؤونه مؤمنان

در پایان باید گفت که مخارج مسجد باید جزء مؤونه زندگی افراد مؤمن و مسجدی قرار گیرد؛ نه اینکه کمک به مسجد به صورت گسسته و موردی باشد. علاوه بر آیات و روایاتی که بر این امر تأکید می‌کنند که در این نوشته به بعضی از آنها اشاره شد، دلیل عقلی و اجتماعی نیز آن را تأیید می‌کند. امروزه نقش مثبت مسجد در اجتماع بر هیچ‌کس پوشیده نیست. مسجد با کارکرد چند بُعدی خود، موجب کاهش جرایم اجتماعی، افزایش آگاهی عمومی، تقویت همبستگی اجتماعی و ملی و... می‌شود. لذا آثار سازنده تأمین مخارج مسجد، بسیار فراتر از کمک به فقرا یا شرکت در برنامه‌های خیریه دیگر است. متأسفانه گاهی بعضی از افرادی که از نقش مهم مسجد در زمینه‌های مختلف

اجتماعی غافل هستند، صرف هزینه در جای دیگر را بر مسجد ترجیح می دهند. در حالی که اگر این افراد حتی با دیدی غیرمذهبی به مسجد نگاه کنند و کارکردهای آن را در نظر بگیرند، هیچ‌گاه چنین تصور باطلی نخواهند کرد.

پی‌نوشت:

۱. توبه: ۱۸.

۲. صدوق؛ من لا یحضره الفقیه؛ ج ۱، ص ۱۶۹.

۳. میرزای نوری؛ مستدرک الوسائل؛ ج ۳، ص ۳۸۶.